

Josef HLAVNIČKA

(1. ledna 1897 - 24. května 1943)

Pravoslav Enhert - Zlínské noviny 1992

Josef Vaňhara - Příběh jednoho muže a jednoho města

Jan Antonín Baťa – Těžké časy

drobné zdroje a vlastní hlava

Zrod baťovce

Podrobný pohled na život jednoho z kormidelníků zlínského a světového obuvnického průmyslu může neinformovaného překvapit. Tolik styčných bodů se životy Jana A. Bati ¹⁾ a Tomáše Bati mladšího! I v tom nalezneme část kouzla batismu. Stačí tiše vnímat.

Josef Hlavnička pocházel z Lomnice nad Popelkou. U Baťů se objevil po absolvování textilní školy, ve dvaadvaceti letech. Končila první světová válka. Období hladu, náhražek, provizorních řešení a prosazování socialistických myšlenek. Čas byl těhotný očekáváním a novými perspektivami.

Textil – surovina, stojící na druhém místě důležitosti co se výroby bot týká. U Baťů si sféra uplatnění Josefa Hlavničku velmi rychle našla – zakotvil v nákupu.

Zanedlouho si ještě polepšil. Ženitbou. Ne že by příbuzenství s Tomášem Baťou představovalo jediný prvek, na kterém zakladatel závodů stavěl kariérní bytí svých spolupracovníků. Příkladem nepříliš úspěšných příbuzných mohou jít všichni vlastní bratři Jana Bati – Leopold, Bohuš, Jindřich. Ale – mějme na paměti patriarchální vazby v rodinné firmě – Josef sňatkem s nevlastní sestrou Tomáše Bati Marií určitě nic nezkažil. Ustavičně zdůrazňujeme – nemít věnem do tohoto svazku pořádnou hrst organizačních, pracovních, morálně-volních a Bůh ví ještě jakých vlastností, Hlavnička by zůstal jedním z mnoha (snad) vedoucích firmy Baťa.

Jeho cestu firmou bychom mohli načrtnout následovně: již zmíněný nákup, správa nákupních složek firmy, poté zařizování jednotlivých textilních výroben v podniku, výstavba pomocných závodů (v tandemu s Janem Baťou) v Otrokovicích a Baťova coby městského sídliště. Josef Hlavnička byl jmenován prvním ředitelem Baťova.

Těsnou spoluprací s Baťou – zakladatelem dostával v mladším věku velkou porci tomášovské školy tvrdého, praktického života. Ač se mohl svým sociálním přístupem k lidem zdát pozorovateli měkkým a ohebným, nebylo tomu tak – to by mu Tomáš a později Jan nedali důvěru. Hlavničkova zásadovost se projevila například v roce 1927, kdy se rozešel s Tomášem kvůli jakési rozeprě, ve které odmítal ustoupit ze svých pozic.

Jan Antonín Baťa se tehdy také s bratrem pohádal a opustil továrnu. Důvod s Hlavničkovým nesouvisel – šlo o výstavbu domu, který dnes známe pod označením „vila J.A.Bať“. Jan, tehdy jakýsi patron rozjíždějící se Baťovy školy práce, k jejímž absolventům coby mladík devětadvacetiletý držel víceméně kamarádský vztah, strhnul k odchodu i Františka Krause, svého švagra, a tucet dalších vedoucích. Jedním z nich byl právě Josef Hlavnička.

Jak vše dopadlo? Smírem. Tomáš Baťa usoudil, že takovou personální katastrofu si nemůže dovolit. Ekonomika firmy zaznamenala nepříjemné zhrounutí a tvrdohlaví jednali vlastně velmi, velmi baťovsky. To na druhé straně Tomášovi imponovalo.

Ještě jedna historie z Baťova působení na Josefa Hlavničku se dochovala. Ocitujme ji kompletní dle záznamu Josefa Vaňhary, protože může sloužit jako velmi názorný příklad pojetí batismu coby tvůrce užitných hodnot:

--- ... Josef Hlavnička byl vychován též, řeklo by se striktním Tomášovským způsobem. Jen neuhnout z daných zásad, kterými bylo přinášení hodnot lidem, kraji, civilizaci. Jakákoliv planá spekulace, vydělávání, přehazování papírů po stole a válení se v peněžních domech mělo se stát zapovězeným způsobem obživy. I když se možnost naskýkala sama o sobě. Jednou Josef vyprávěl příhodu, která se časem stala součástí zlínské baťovské legendistiky:

„Když jsem byl v mladších letech vedoucím nákupu, sjednával jsem ve Francii dodávku prošivací přize na delší dobu dopředu. Než došlo k postupné expedici, poklesl značně francouzský frank. Když se nevzpamatoval, dohodl jsem se s dodavatelem (na jeho přání, protože potřeboval peníze), že celou dodávku zaplatím předem. Tak se stalo, že poklesem franku jsem za čs. koruny zaplatil nejen celou objednávku, ale ještě mi nemálo franků zůstalo. Zanedlouho frank zpevnil a já ty zbylé valuty prodal. Celá věc byla spíše náhoda než co jiného, burse jsem nerozuměl a také jsem na vydělaných penězích neměl žádnou zásluhu.“²⁾

Když potom Baťa prohlížel týdenní výsledky nákupní skupiny (mimořádně vedoucím nákupem, produkujícím až 30 % zisku firmy, byl Jan Baťa, pozn. C.), všiml si, že jedno z oddělení, které se držívало jen tak tak, vykazuje neobvyklý zisk. Chtěl vysvětlení – a to já už tušil, že je zle.

„To je kursovní diference.“

„Jaká kursovní diference?“

Musel jsem s pravdou ven. Když jsem skončil, Tomáš Baťa vydechl: „To je katastrofa, z Hlavničky se stal bursovní spekulant.“

Trvalo chvíli, než se vzpamatoval a pak mi důkladně vysvětloval, co to burza je, zda vím, že na ni nemohu mít žádný vliv, že spekulantství je hazard, který se slušným obchodem nemá nic společného.

Ty peníze se k nám dostaly nepoctivým způsobem – dodal – nikdo z nich nebude mít žádný prospěch a půjdou na podpůrný fond. Ještě ve dveřích se na mne obrátil: „Je ti jasné, že jsi na burse nevydělával?“

„Je.“

„Nikdy na to nezapomeň.“

Z počátků výstavby Otrokovic. Na snímku projektant architekt Frant. Gahura (vpravo) v rozhovoru s vedoucím výstavby Jos. Hlavničkou, starostou Zlína D. Čiperou a vedoucím letiště Anderlem nad plánem příštího města.

Člověk a práce

Josefa Hlavničku považujeme především za jakýsi sociální a lidský pól v nelítostné baťovské organizaci. Povahou a vystupováním tvořil opak Dominika Čipery – lidem byl sympatický, neodmítal účast na jejich záležitostech, konflikty nevyháněl na ostří nože a často poskytoval i pomoc lidem v osobních nesnázích. Že při tomto přístupu musel dělat kompromisy? Ano. Ale – s odstupem času bráno – někdo takový ve vedení závodů býti musel.

*Už jen poměry, ze kterých vzešel Stejně jako Jan Baťa z bídy, znal těžkosti pracujících a považoval se za jednoho z nich. Ideály batismu – spolupráci a solidaritu se závodem – nejenom propagoval, ale i žil. Dařilo se mu při tom – disponoval nevědomky něčím, co bychom dnes nazývali charismatem – získávat oddané přátele a věrné kolegy. Ale nezaměňujme nyní napsané s nějakou přílišnou podlézavostí nebo naivitou. Josef Hlavnička vystupoval **vždy** dle zásad Baťových.*

Poslední věty z předchozího odstavce může dokreslit, vlastně pouze jemně nastínit, příhoda s Harry Jelínkem (Pelínkem); když tato známá podvodná figurka zavítala poprvé do Zlína (1936), udávala falešné obrazy. Šlo povědomí, že již pár soudů na uvedené téma vyhrál ‚pro nedostatek důkazů‘ a tak zlíštili bojkotovali jeho snahy.

Třetí obětí podvodných obchodů (po dvou Harryho advokátech) se měl stát právě J. Hlavnička. Byl včas varován spolupracovníky. Co se odehrálo v kanceláři při rozhovoru mezi těmito dvěma muži? Toneme v mlze nedostatku informací. Ale faktem zůstává, že Harry velmi rychle opustil město.

videozáznam z you tube – Baťa – výroba tkaniček 1937

Kancelář Jak vlastně vypadal úvod pracovního dne „u Baťů“? Různě, opravdu. Zato si lze zcela konkrétně načrtnout průběh dění před Hlavničkovou kanceláří.

Nemůžeme přehlédnout zástup lidí. Frekvence se nezastavuje prakticky nikdy, je-li přítomen. U Baťů nepoužívali dogmatický rozdělovník – kdo, kdy a za kým může – pouze pružná zvyková pravidla, snad jen podepisování dokumentů drželo se (většinou ústních) dohod. Jít s něčím nepříjemným za chlapem, který se rozčílí, bude vás sekýrovat, vyhodí vás nebo na vás naválí hromadu doplňovacích úkolů? Ne, lépe je navštívit chápavého a přátelského Hlavničku.

Ten podepisoval, radil, pomáhal, naslouchal. Brzy začal kolovat kamarádský vtip o tom, že sám Josef, jdouce chodbou, bere si všemožné žadatele do kanceláře, aby jim „cokoliv“ parafoval.

I Josef Hlavnička měl mimopracovní zájmy. Někdo příliš četl nevhodnou literaturu (Bohumil Baťa), někdo relaxoval psaním (Jan Baťa). Nesměly se jen takovéto aktivity příliš stavět na odív Tomáši Baťovi – neviděl rád, pokud člověk činil cokoliv, co se přímo netýkalo společné práce.

A ten zájem Josefa Hlavničky? Širší souvislosti zemědělství. Širší proto, že netoliko agrotechnika, ale rozvoj celého kraje mu sloužily ku odpočinku. Všiml si zemědělců, věřil, že v nich dřímá síla národa a že spokojenost rolnického okolí nerozlučně souvisí se zdarem průmyslového centra. Miloval půdu a také na ní prakticky hospodařil, sedlačil.

Mezi válkami mohl zlínský kraj Hlavničku poznat i jako propagátora moderní agrotechniky a agrochemie, spoluzakladatele zájmových zemědělských organizací (včetně družstva), spolubudovatele zlínské mlékárny, jatek a pekárny – vše pod patronátem Tomáše, popř. Jana Bati.

Vrcholem Hlavničkovy mimopracovní činnosti bylo provozování statku v Litenčicích. Zde začala vznikat jakási vzorná farma se šlechtěnými vepři a dobyt看em, scházeli se tam odborníci veterinární a zemědělské. Samozřejmě – produkce zatížená takovouto režii nebyla z nejlevnějších. Dost možná, že držela ceny nejvyšší v celém Československu. Není ale úkolem vzorových farem vyrábět lacino.

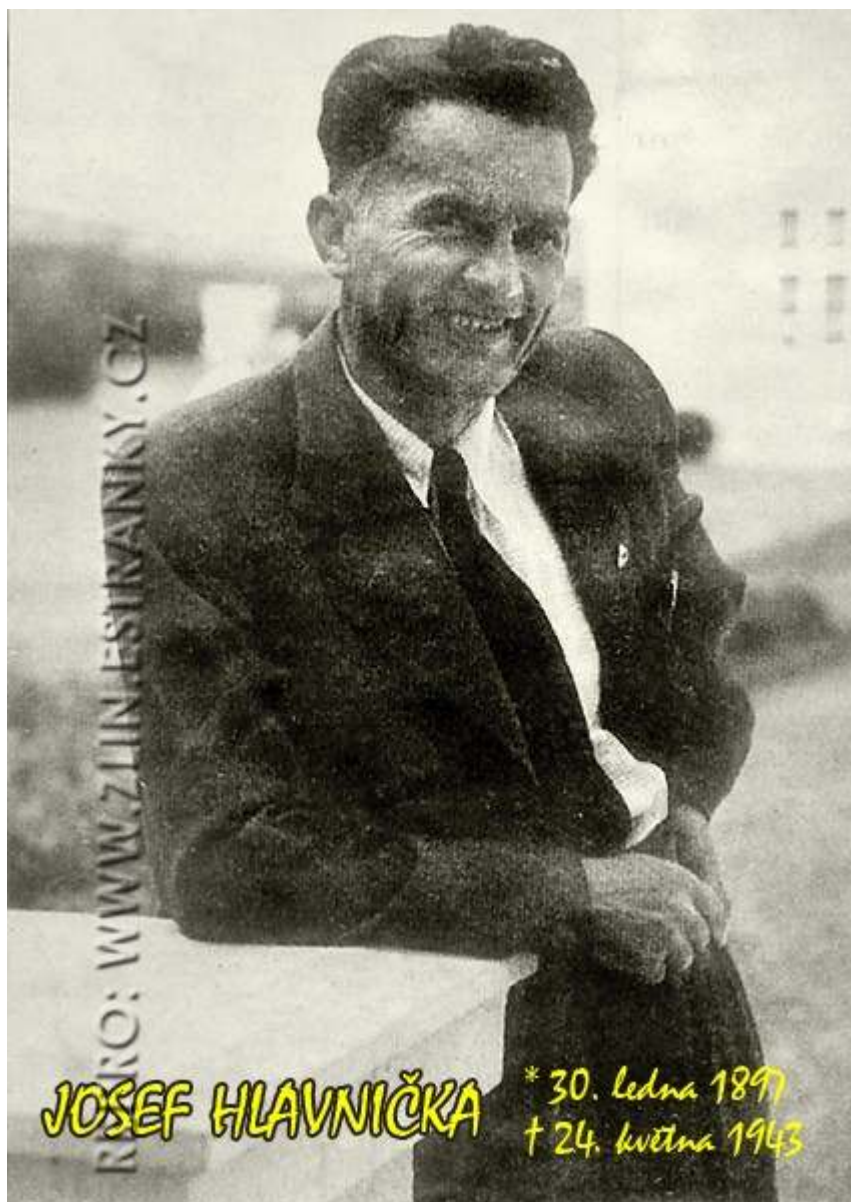
K polnostem v Litenčicích patřil ještě zdislavický zámek. Nucená koupě k pozemkům. Zanedbaný, neútulný, spíše sklad vyřazeného nábytku.³⁾ Hlavnička jej musel udržovat. A tyto investice se – kvůli válce – neměly již nikdy vrátit.

Na konci války právě zdislavický zámek posloužil k uložení materiálů městského musea – několika set šanonů archivu novinových článků a zpráv, beden s historickou částí knihovny, tisíců

fotografických negativů a sbírky autografů. Deponáty ve Zdislavicích při přechodu fronty sice neušly pozornosti zvědavců, byly však v podstatě ušetřeny.

Litenčice Staly se – nepřímo a nezaviněně – Hlavničkovým osudem. Vracel se 24. května 1943 se svým hostem, prof. Dr. Reichem a manželkami – a na přejezdu, kde můžete i dnes potkat sotva pár vlaků denně (trať 305), smetla osobní Tatru lokomotiva. Z trosk automobilu vyprostili oba pány již mrtvé.

Člověk Josef Hlavnička? Na jeho bedrech spočinula na pár let obrovská tíha vedení podniku pod okupační kuratelou. Nežli se ale začneme zabývat praktickou činností J.H. za protektorátu, kterou lze bez uzardění nazvat odbojovou, namalujme ještě naposledy portrét této osoby. Objekt navítíme tentokrát z úhlu pohledu Hlavničkova šéfa, Jana Bati:

„..... Hlavnička, to byla zase jiná povaha. Takový člověk líbivý, takový magnet lidí. Magnet, který kdykoliv a kdekoliv jakýmsi způsobem dovedl soustředit na sebe zájem lidí a vést je způsobem, jak myslel, že by měli jít. Nikdy se nepohádal. Zasmál se místo argumentace. Ale nakonec to dopadlo tak, jak on chtěl. Našel vždycky způsob a vždycky dostatek lidí. Byl to magnet, který působil tak, že

magnetizoval i obyčejné měkké železo, a dokud na ně působil, tož bylo magnetickým. Malota byl produktem Hlavničkovým jako Hlavnička byl žákem mým už po desítky roků. Ale i pro mne bylo obtížno sledovati tu úžasnou schopnost oblíby u lidí, jakou on požíval. Tribun? Ne, víc. Vůdce. Skutečný a přirozený vůdce lidí.

Měl své slabiny. Nenáviděl Židy vrozenou skorem nenávisť. Viděl v nich to, za co je považoval od svých dětských let, kdy se s nimi prával v jeho podkrkonošském rodišti. Pro něho byli Židi germanizátoři a že jim dávali Němci ‚kozího sýra‘, tož to pro něj bylo řízení Páně. Druhou jeho slabinou byla jeho chuť do politiky. Kdykoliv se někde něco pořádalo, nějaké volby nebo co, tož to byl jistě Hlavnička při tom a předsedal nějaké té schůzi rolníků, spolku pro povznesení regionu nebo co to bylo. Ne, že by se tomu moc věnoval. Jožkovi stačilo pět minut za týden, v neděli, aby se zhostil všech takových předsedovských povinností k veliké spokojenosti voličů. Třetí slabinou byl sport. Byl strašným sportovním fanusem. Pro něho bylo porážkou, že S.K. Baťa nebyl na mistrovské tabulce republiky na prvním místě.

Číslo 48. » SDĚLENÍ « Strana 3.

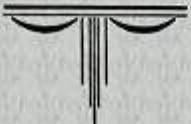
Očekáváme,
REPRO: WWW.ZLIN.STRANKY.CZ
**že nové okresní a zemské zastu-
pitelstvo bude pracovati na splnění
těchto našich požadavků.**

Tomáš Baťa.

P r o h l a š u j e m e,

**že se s tímto stanoviskem našeho šéfa ztotožňujeme
a že budeme v jeho duchu společně pracovat, budeme-li
zvoleni.**

Blažek Karel. <small>Za stranu lid vou.</small>	Hlavnička Josef. <small>Za stranu republikańskou.</small>	Jiráek Fr. <small>Za stranu národně demokratickou</small>	Oksner Hynek. <small>Za stranu národě socialistickou.</small>
---	---	---	---

Ale byl to chlap chlapatá. V srdci měl takovou tu tvrdost, neústupnost českého hraničáře. Ale byl chytrý a – krasavec – byl hladký jako úhoř, když jednal s lidmi, kteří mohli uškoditi, a dovedl je převést ku přízni a uhnout před ránou, kterou mohli zasadiť. Šel v tom někdy až do bezcharakternosti – ale to byl právě jeho charakter. Nakonec docílil, co chtěl – a zasmál se, až bylo nebezpečí zažehnáno.

Byl nejvíce ze všech takovým osením, které, čím silnější vítr, tím více je skloní, ale tím méně přelomí, aťsi byl vítr jakkoliv silný.

Byl slabý tělem. Za mládí byl těžce nemocen kostižerem. Ale duchem byl silák. Silák v tom smyslu, že uhnul sem a uhnul tam, kde to nebylo rozhodující, a unavil odpůrce. A nakonec docílil – hned nebo postupně – nafous, co chtěl. A nikdy nezapomněl, co chce

Neuměl německy. Ale nikdo v celém domě nebyl schopen jednat tak dobře s Němci jako Jožka. U něho Němci toho jazykového nedostatku necítili. Byl to příjemný člověk, milý v jednání, že docílil skorem každý ústupek, o který si řekl. Pro případ, že by Němci vskutku obsadili zbytek republiky, byl mnohem lepší ve Zlíně jakožto vedoucí nežli kterýkoliv jiný – zejména když Čipera bude sedět v Praze a držet nad Zlínem ochrannou ruku⁴⁾

Tolik Jan Antonín Baťa, bohatý zdroj informací, k tíži pátračů v minulosti s jistou mírou literární licence. Některé body jeho úvahy zaslouží osvětlení:

Josef Hlavnička antisionistou? Určitě ne tak, jak tuto problematiku chápeme dnes – v nacistickém slova smyslu. Stejně jako málokdo snáší cikány, byl-li s nimi nucen těsně sdílet část životní pouti; stejně jako mezi námi chodí vzdělaní lidé, kteří – třeba krátkodobým – soužitím s černochoy získali k nim podvědomý odpor. Nejsou takoví lidé praví rasisté, pouze mají negativní zkušenost a neradi by ji opakovali.

„Prával se s nimi ve svém rodišti...“ zde Jan Baťa trochu soudí dle sebe, fyzicky slabý Hlavnička asi v klučích soubojích přehnaně neúčinkoval. Snad byl cílem dětských ústrků právě pro zdravotní handicap.... nevíme, mlha. Stejně tak nezjistíme, zda Josefa někdy v dětství nenapálil židovský, německy hovořící obchodník. Či zda jej nenutil hovořit pouze německy. Ostentativní ignorování tohoto jazyka klukem z pomezí Sudet, vystudovaného navíc na německé škole, cosi nezřetelně naznačuje. "... vyprávěl mi o bojích, které měl za svého dětství o školu Schulvereinu, kterou tehdy starý textilák Mautner vnucoval českým tkalcům " ⁴⁾ A potom tu také vidíme předprotektorátní a protektorátní Hlavničkovu činnost. Ne, likvidátorem Židů nebyl. Nesnášel „němčení“ Čechů a Židů, tot' vše. Němcům mohl tento jeho rys vyhovovat.

Spokojení němečtí důstojníci a jejich tuzemští přísluhovači prohlížejí kořist, získanou bez boje (ironií osudu právě prohlížená oblast bude za pět a půl roku beze zbytku rozbita spojeneckým náletem. A pan Hlavnička s nimi mluví německy nebo ne?

Josef Hlavnička politikem? Jan Baťa zde naráží na již zmíněné zakládání zemědělských spolků. Hlavnička to určitě s nějakým úřadováním nepřeháněl, na to neměl při své práci a péči o statek valně času. Ale – jak mnohokrát řečeno – s lidmi si rozuměl a oni jej měli rádi.

Josef Hlavnička sportovcem? Vždyť byl „tělesně sláb“. Duše jeho ovšem sportu fandila a všemožně jej podporoval. Stal se prvním předsedou S.K. Baťov (1935). Roku 1941 dokonce vyběhnul na hřiště trochu „popohnat“ ligové fotbalisty, když se jim v protektorátní soutěži nedařilo.

KOTONOVÝ PLETACÍ AUTOMAT V PUNČOCHÁRNÁCH.

foto: Josef Vanhara

Pablesky okupace

Když už zde vícekrát padlo to nepříjemné slovo – protektorát – tak se tam podívejme. Děni můžeme sledovat beze studu, baťovci se chovali vlastenecky.

Za války se Hlavnička stal vedoucím činitelem Baťových závodů ve Zlíně, Třebíči, Sezimově Ústí, Zruči nad Sázavou, Baťovanech, Bošanech a Batizovcích. Navíc se i za okleštěných podmínek snažil udržet při životě nápady a realizace svého šéfa J.A. Bati – Studijní ústavy a umělecko-průmyslovou školu. Do nich získával přední kapacity ze zavřených vysokých škol. Také zlínské výtvarné salony přežily značnou část války právě díky Josefu Hlavničkově.

Adina Mandlová návštěvou ve Zlíně u příležitosti festivalu Zlínské žně roku 1941. Josef Hlavnička druhý zprava, Hugo Vavrečka druhý zleva.

[Josef Hlavnička byl členem poroty Filmových žní 1940.](#)

Pomozme si opět vzpomínkami pamětníka Josefa Vaňhary, zlínského redaktora a fotografa, persekvovaného za obou totalit:

„..... časem patřil k nejužší ředitelské skupině, až posléze, po rozbití Československa a jeho okupaci roku 1939 Jan A. Baťa před Němci z Československa utekl, stanul ve vedení podniku jako jeho představitel a hlavní vedoucí sám.

Byla to funkce sotva záviděníhodná ve chvíli, kdy Němci dosadili do podniku své plnomocníky, jednoho jako ředitele, jiného jako pověřence pro válečnou výrobu, jíž muselo všechno ustupovat, a navíc pod stálým dohledem malé, ale záškodnické skupiny zlínských Němců.

I když bylo takto vlastní rozhodování o podniku větším dílem vyňato z jeho pravomocí, pracovalo tu 35 000 zaměstnanců ve Zlíně a několika dalších závodech, které přímo podléhaly zlínskému vedení, a tedy i odpovědnost za ně. A také za další lidi, kteří ve Zlíně hledali a našli přes okupaci existenci a útočiště. Hlavnička této povinnosti neuhýbal. Byly v podniku desítky jednotlivců, kteří znali Hlavničkovu působnost za války, například ve věcech, které se musely dít tajně, ve skrytu před Němci, protože se s ním na nich podíleli; a mnohem větší počet jiných, pro něž se to dělo, když se ocitli v tísní všeho druhu – až po přímé osobní nebezpečí.

Tohle všechno a ještě mnoho jiného co s převzetím řízení podniku za války padlo Hlavničkovi do klína návdavkem, vyžadovalo nesporně nervy a také, mohu to říci rovnou, kus odvahy. Jistěže všechno to konání pod pokličkou, všechno uhýbání, tajení a rozličné cesty a pokusy jak před Němci to či ono ukrýt, zatušovat či obejít byla činnost většího počtu lidí, Hlavnička však spolu s Čiperou a Vavrečkou byli jediní, u nichž se soustřeďovaly vědomosti o takových krocích a činech, ke všemu tomu potřebné kývnutí, schválení a vždycky hmotné prostředky.“⁵⁾

Sám autor citace Josef Vaňhara, známá osobnost „slavné zlínské dvacetiletky“ 1918 – 1938, byl prvkem právě popsaneho procesu skrývání a zatajování před okupanty.

Již bez valného pracovního angažmá (r. 1939 jej z redakce zlínského tisku vytlačil nový šéfredaktor, kolaborant Pelíšek) začal se v roce 1940 zabývat archivací všeho, co bylo ve Zlíně až doposud zaznamenaníhodné. K tomuto rozhodnutí zcela jistě přispěly i návštěvy prof. Stloukala, historika a rodilého zlíšana, který se tehdy zabýval vykopávkami na Hradisku. Vytvoření a organizaci historického archivu podpořil jak Dominik Čipera, m.j. starosta Zlína (město se mělo stát vlastníkem archivu i budoucího musea), tak vedoucí Baťových závodů Josef Hlavnička.

Hlavničkův souhlas byl nezastupitelně cenný – fa. baťa jím hradila náklady, dávala k dispozici lidi, potřebné prostory, zavazovala se zřídit knihařskou dílnu, fotolaboratoř a t.d. A co důležité – proces se netýkal ani výroby, ani distribuce – Němci jej neměli pod patronátem a Vaňharovi se tak podařilo zachránit spoustu historických dokumentů a předmětů.

Další ze života nebezpečných pronárodních drobniček, které Josef Hlavnička kryl svou autoritou a odvahou, se stala záchrana rukopisu Mistra Jana Husa.

Je nad dimenze této strany zabývat se podrobně sbírkami hraběte Des Fours-Walderode v Potštátě. Pro náš příběh jeví se podstatným, že Josef Vaňhara zakoupil celou zámeckou knihovnu i s hromadou t.zv. nezařazených zbytků za pouhých 300 tisíc K. Jak už to dle zákonů logiky chodí, právě v jednom z „nepojmenovaných“ balíků našel mezi jinými dokumenty i čtyři strany písemnosti ve středověké češtině, označené jako rukopis M.J. Husa.

Vaňharovi, člověku v nemilosti Hitlerovy „Třetí říše“, bylo jasné, že s nálezem nelze jít na světlo nebo, nedej Bože, přímo do tisku. Platil navíc výnos, podle něhož jakýkoliv historický či umělecký materiál, pocházející z německého majetku, musí být hlášen okupačním úřadům. Walderodové nebyli česká rodina, to v žádném případě.

Těch pár osob, co vědělo o obsahu balíku, bylo důvěryhodných. Ostatní si snad malinké zásilky v množství jiných ani nevšimli.

Josef Vaňhara okamžitě věděl, komu se svěřit. Informoval Huga Vavrečku a Josefa Hlavničku. Rukopisy tak trávily čas až do konce války v prosté skříni v pracovně.

Osvobozování Zlína, jak známo, padlo za obět' horní patro Studijního ústavu I. Shořelo tam vše, již jsme na tento problém narazili (zlínská veduta). Toho se ale J. Hlavnička nedožil.

[Hlavničkova vila od jihu](#)

Šestačtyřicetiletý Hlavnička měl pohřeb 29. května 1943. Rozloučit se s ním, prakticky manifestačně, přišly desítky tisíc občanů. Po dlouhé době od začátku okupace byla zlínská obec spolupracovníků opět propojena jediným jménem – loučila se s druhem Jana Antonína – a před ním i Tomáše – Bati. Předposlední baťovská akce ve Zlíně, i když rámovaná černými prapory. Další už „zdobily“ zástavy úplně jiných barev.

Josef Hlavnička je pochován na Lesním Hřbitově vedle Tomáše Bati.

Aniž by bylo vhodné pochybovat na tomto místě o autoritě soudobé zlínské radnice, tak chodce maně napadne - "ani jedna cedule s Hlavničkovým jménem".

¹⁾ Josef Hlavnička byl o rok starší nežli Jan Antonín Baťa. Ti dva se v sobě našli nejen v činnosti pro továrnu. Společně též roku 1927 opustili závody a připravovali společný projekt. Hlavničkova péče o rozvoj kraje našla odraz v osidlovacích aktivitách Jana Bati.

²⁾ Pro účetní hnidopichy – situace se dnes ošetřuje jako kursový zisk vůči poskytnuté záloze, t.zn. např. 314/663.

3) Téměř jednoznačně bílé působení Josefa Hlavničky v našem textu dostává problematikou zámku šedou skvrnku.

Zámeček opravili v 70 – 80letech, v symbiose s hezkou zahradou, průmyslovými objekty a nedotčenou přírodou. Fungoval v něm ústav sociální péče, který se staral o mentálně postižené osoby.

Po restituci se dostal klasicistní objekt do vlastnictví bratrů Hlavničkových. Ústav vymístili, objekt přestali udržovat. Do sedmi let jej zloději stihli dvakrát vyrabovat a zřítíl se v něm komín. Chátrání i nadále pokračuje, sběrači kovů nacházejí v objektu stále zdroj výtěžků. Za deset, patnáct let nás v zanedbaném zdislavickém parku přivítá ruina. Údajně na prodej.

Nositelé baťovských myšlenek péče o kraj, včetně Josefa Hlavničky samého, by se divili. Přitom stačí tak málo – dotace ministerstva kultury na údržbu památek počítají i se soukromými objekty.

4) J.A. Baťa – Těžké časy

5) Josef Vaňhara – Příběh jednoho muže a jednoho města, str. 178

